

FISKIVINNA

Føroyar enda sum oligarki

Einstaklingar, sum ár eftir ár ríka seg upp við at fáa tillutað fiskirættindi fyri milliúnir, eiga skjótt allar Føroyar, sigur búskaparfrøðingurin, Kári Petersen, sum ávarar ímóti fámannaveldið

Marjun Dalsgaard

Í fleiri ár hevur politiska skipanin latið stór virðir út til nakrar fáar einstaklingar. Hetta fær álvarsamar avleiðingar fyri landið, sambært Kára Petersen, búskaparfrøðingi.

- Landsstýrið skrivur út fiskiloyvir fyri fleiri ár fram yvir. Einkí forðar hesum persónum í at selja tey fyri milliardir. Samfelagsligu avleiðingarnar av hesum langu loyvum uttan lógarásett tilfeingisgjald eru álvarsamar, sigur Kári Petersen. Hann

ávarar ímóti, at ein miðsavning av valdinum fer fram, og at Føroyar verða eitt oligarki - ella fámannaveldi.

- Miðsavningin av valdinum førir til, at nøkur fá fólk fara at eiga milliardir, og tey fara eftir nøkrum árum at ráða yvir restini av føroyska vinnulívinum og samfelagnum annars, sigur hann. Hetta sæst til dømis í Íslandi og Russlandi.

Lógin um vinnuligan fiskiskap er frá 1994. Hon sigur, at fiskurin, sum livir í sjónum, er ogn Føroya fólks, men heimilar landsstýrinum

at skriva út fiskiloyvir yvir 10 ár.

Við at geva loyvir í 10 ár, loyvir landsstýrið tí per-

loyvishavarin selja skipið við loyvinum fyri stórar upphæddir. Er loyvið til dømis vert 20 milliúnir um árið, so

» - Hendan skipanin er størsta skandalan, sum er í føroyskum politikki í dag

KÁRI PETERSEN

sóninum, sum hevur loyvið, at selja rættindini næstu 10 árin. Gevur loyvið eitt stórt avkast tey 10 árin, so kann

kann skipið seljast við einum eyka virði á umleið 200 milliúnir.

At selja inntøkurnar í

nógv ár í framtíðini til marknaðarvirðið nú, verður nevnt kapitalisering. Tann, sum selur skip við loyvum, fær peningin. Tann, sum eftir lógini eigur rættindini (Føroya fólk), fær einki, greiðir Kári Petersen frá.

Leggur upp til strámen og óskipað viðurskipti

Av tí at fiskivinnuskipanin gevur einkarrættindi, verður lutfalsliga alt ov stórt yvirskot í hesum reiðariunum, sum fáa fiskiloyvini, og tað eru nøkur fá, sterk reiðari, sum hava stódd til at fiska allan fiskin.

- Innan uppisjóvarvinnuna fáa nakrir fáir aktørar fiskirættindi ókeypis, sum hava eitt marknaðarvirði á minst 400 milliúnir krónur

uppá nógv matar, at fólk verða tillutað ein framíhjárætt til stór ríkidømi uttan nakra orsök. Yvirskotið verður ónáttúrliga stórt, sigur Kári Petersen.

Hetta ónormalt stóra yvirskotið kallast tilfeingisrenta. Tilfeingisgjaldið er nakað annað, tað er tað, sum ein reiðari átti at keypt fiskirættindini fyri - upphæddin svarar ofta til tilfeingisrentuna, og tryggjar eina sunna vinnu. Tað ónormala yvirskotið er ikki sunt fyri vinnuna, tí tað førir til, at tað verður eitt øgilt trýst á at koma inn í vinnuna, og so er tað, at vit fáa viðurskipti við útlendskum eigarum, tí tað eru bara útlendingar, sum hava ráð til at keypa skip við veiðurættindum, sum eru fleiri 100 milliúnir verd.

» Tað eru bara útlendingar, sum hava ráð til at keypa skip við veiðurættindum, sum eru fleiri 100 milliúnir verd

KÁRI PETERSEN

og gevur eitt avreiðingarvirði á 1,3 milliardir. Tað vil siga, at teir fáa 400 milliúnir krónur forerandi hvørt ár. Tí verður yvirskotið øgiliga nógv ov stórt, sigur Kári Petersen.

Tað ávirkar samfelagið

- Hendan skipanin er størsta skandalan, sum er í føroyskum politikki í dag, og hon eigur at verða broytt, so veiðirættindini verða seld fyri tað, sum tey eru verd, sigur Kári Petersen.

Anita

Sendingin Anita vísti, at føroyska leiðslan í reiðarínum Seta einans er á papírinum. Í praksis verður stýrt aðrastaðni frá - bæði skipið og reiðarið.

Reiðarið Seta varð selt í 2012 til Søren Christiansen fyri 6,9 milliúnir krónur.

Søren Christiansen eigur tveir triðingar av reiðarínum og ein spanskur partaeigari, eigur ein triðing. Smápartafelagið hjá Søren Christiansen hevur lænt 4,7 milliúnir krónur, hóast felagið einans hevur 80.000 kr í partapeningi. Tað er sannlíkt, at lánið er givið av sponsku eigarunum til eina rentu, sum er so høg, at felagið verður tómt fyri allar pengar. Tí hevur reiðarið einki yvirskot, hóast sera lágar útreiðslur til lönir.

Føroysk lóg sigur, at útlendingar ikki mugu hava ræðisrætt á skipi, sum fær føroysk fiskirættindi. Men tað er bert ein spurningur um, hvussu tú skipar teg. Tað gerst alt meiri vanligt, at føroyingar standa sum eigarar á pappírinum, men teir hava útlenskar partnarar og ein sáttmála, sum sigur,

at tað eru útlensku eigararnar, sum taka avgerðirnar. Tá fiskiloyvið verða keypt og seld, eru tað loyvir, sum landið gevur burtur, men sum privatir persónar selja.

Formaðurin í vinnunevndini, Alfred Olsen sigur, at hugt verður at lógini um ræðisrættin í sambandi við nýskipanainan av fiskivinnuni.

»Sjálv lógin, um hon verður fylgd, so riggar hon fínt. Tað er bara tað, at í dag, verða fleiri spurningar settir við, riggar hon, sum vit hava lóggivið, at hon skal rigga« sigur hann.

Ein strámaður er ein, sum man setur fremst fyri at fáa nøkur rættindi, sum man annars ikki hevði fingið.

At føroyski skiparin er flaggskipari merkir, at hann er bert skrásettur, tí føroysk lóg krevur, at skiparin hevur hevur heimarætt í Føroyum, men í praksis eru tað aðrir, sum stýra skipinum